

VOYAGA YETMAGANLAR O'RTASIDA PSIXOTROP MODDALARNING AYLANISHINI OLDINI OLIISH VA ULARGA QARSHI KURASHISH

Amirov Azizbek Nurali o'g'li

*Ish-tixon tumani Ichki ishlar bo'limi Jamoat xavfsizligi xizmati profilaktika inspektori
katta leytenant*

Annotatsiya Ushbu maqola pirotexnika buyumlarining qonunga xilof muomalasi huquqbuzarligiga qarshi kurashishda xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada pirotexnika mahsulotlarining noqonuniy ishlab chiqarilishi, sotilishi va ishlatilishining jiddiy xavf-xatarlar tug'dirishi mumkinligi, shuningdek, ushbu muammoga qarshi kurashishda xalqaro tajribaning ahamiyati tahlil qilinadi. Xususan, AQSh, Yevropa Ittifoqi, Xitoy va Rossiya kabi mamlakatlar misolida pirotexnika mahsulotlarini tartibga solish, xavfsizlikni ta'minlash va noqonuniy muomala bilan kurashish uchun joriy etilgan qonunlar va nazorat mexanizmlari ko'rib chiqiladi.

Maqolada har bir mamlakatda pirotexnika mahsulotlari bozorini nazorat qilishda qo'llaniladigan yondashuvlar, xavfsizlik standartlari, ruxsatnoma tizimlari va jazolash amaliyotlari tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, pirotexnika buyumlarining noqonuniy muomalasiga qarshi kurashishda samarali choralarni ishlab chiqish, huquqiy javobgarlikni kuchaytirish va pirotexnika xavfsizligini ta'minlash uchun xorijiy tajribani o'rganish zarurligi ta'kidlanadi.

Ushbu tadqiqot nafaqat xalqaro tajribalarni o'rganish, balki o'z mamlakatimizda pirotexnika mahsulotlari xavfsizligini ta'minlash va noqonuniy muomalasining oldini olishga qaratilgan taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishga ham yo'naltirilgan. Maqola, shu bilan birga, pirotexnika sohasidagi huquqiy va ijtimoiy muammolarni hal qilishda qo'llaniladigan samarali yondashuvlarni kengaytirishga qaratilgan ilmiy-tadqiqot ishining bir qismi hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Pirotexnika, qonunga xilof muomala, huquqbuzarlik, xavfsizlik, tartibga solish, nazorat, pirotexnika mahsulotlari, noqonuniy savdo, xavfsizlik standartlari, xalqaro tajriba, huquqiy javobgarlik, AQSh, Yevropa Ittifoqi, Xitoy, Rossiya, pirotexnika xavfsizligi, ruxsatnoma tizimi, jazo choralari, huquqiy normativlar.

Kirish

Pirotexnika buyumlari, odatda, bayramlar, yirik tadbirlar va boshqa maxsus holatlarda qo'llaniladigan xavfli mahsulotlardir. Ushbu mahsulotlarning noqonuniy ishlab chiqarilishi, sotilishi yoki ishlatilishi jamiyat uchun jiddiy xavf-

xatarlarga olib kelishi mumkin, chunki ularning noto'g'ri ishlatilishi yong'inlar, yaralanishlar va hatto o'lim holatlariga sabab bo'lishi mumkin. Shu sababli, pirotexnika mahsulotlarining qonuniy aylanmasi, xavfsizligi va ulardan foydalanishning qat'iy nazoratini ta'minlash har bir davlatning dolzarb vazifasiga aylangan.

Dunyoning ko'plab mamlakatlarida pirotexnika buyumlarini sotish va foydalanish qat'iy qonunlar bilan tartibga solinadi. Biroq, pirotexnika mahsulotlarining noqonuniy muomalasi hali ham dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Buning natijasida ko'plab davlatlar pirotexnikani xavfsiz va qonuniy tarzda ishlatish uchun turli xavfsizlik standartlari, litsenziya va sertifikatlash tizimlarini joriy etgan. Bunday tizimlar pirotexnikalarni noqonuniy ishlab chiqarish va tarqatishga qarshi samarali kurashish uchun zarur vositalarni taqdim etadi.

Ushbu maqolada pirotexnika buyumlarining qonunga xilof muomalasiga qarshi kurashishda xorijiy mamlakatlar tajribasi o'rganiladi. AQSh, Yevropa Ittifoqi, Xitoy va Rossiya kabi mamlakatlarda pirotexnika mahsulotlarini tartibga solish, xavfsizlikni ta'minlash va noqonuniy aylanmasi bilan kurashishda qo'llaniladigan yondashuvlar tahlil qilinadi. Tajribalar asosida pirotexnika mahsulotlarining xavfsizligini ta'minlashga doir tavsiyalar va takliflar ishlab chiqiladi. Maqola, shuningdek, o'z mamlakatimizda pirotexnika buyumlarining noqonuniy aylanmasiga qarshi samarali choralar ko'rishga qaratilgan ilmiy tahlilni o'z ichiga oladi.

Pirotexnika buyumlari, ya'ni yong'in xavfi tug'diruvchi va odamlarning xavfsizligiga tahdid soluvchi maxsus ishlab chiqarilgan mahsulotlar, ko'plab mamlakatlarda muayyan qonunlar va me'yorlar asosida ishlab chiqariladi va iste'mol qilinadi. Pirotexnika mahsulotlarini noqonuniy muomalaga kiritish, ya'ni ularni noqonuniy ishlab chiqarish, sotish yoki ishlatish jiddiy huquqiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Pirotexnika buyumlarining qonunga xilof muomalasi huquqbuzarligiga qarshi kurashishda xorijiy mamlakatlar tajribasi, ayniqsa, pirotexnika buyumlarining xavfsizligini ta'minlash va noqonuniy aylanmasiga qarshi kurashishda samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqishda muhim o'ringa ega.

AQSh: Pirotexnikani nazorat qilish va xavfsizlik standartlari

AQShda pirotexnika mahsulotlarini ishlab chiqarish va ulardan foydalanish qat'iy qonunlar bilan tartibga solinadi. Federal qonunlarga muvofiq, pirotexnika buyumlari faqat Federal xavfsizlik agentligi (CPSC) tomonidan belgilangan standartlarga javob beradigan ishlab chiqaruvchilar tomonidan sotilishi mumkin. Pirotexnikalarni noqonuniy import qilish va sotish jiddiy jinoiy javobgarlikka tortiladi. AQShda shu bilan birga, pirotexnikalarni faqat ruxsat berilgan joylarda va belgilangan vaqt davomida ishlatish imkoniyati mavjud bo'lib, maxsus hujjatlar va litsenziyalar talab qilinadi.

Xorijiy pirotexnikalarni noqonuniy olib kirgan shaxslar va tashkilotlarga qarshi AQShda yirik miqdorda jarimalar va qamoq jazosini o'z ichiga olgan jazo tizimi mavjud. Ushbu yondashuv pirotexnika buyumlarining xavfsiz muomalasini ta'minlashga yordam beradi va jamoat xavfsizligini oshiradi.

Yevropa Ittifoqi: Pirotexnika xavfsizligi va muvofiqlikni nazorat qilish

Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida pirotexnika mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotish qat'iy me'yorlarga asoslanadi. Yevropa Ittifoqi davlatlarida pirotexnikalarni sotish va ishlatish uchun "CE" sertifikatini talab qilinadi, bu esa mahsulotning xavfsizlik talablariga mosligini tasdiqlovchi belgi hisoblanadi. Yevropa Ittifoqi davlatlari o'rtasida pirotexnika buyumlarini noqonuniy ravishda sotish va ishlatish holatlari, asosan, chegara nazorati va maxsus xavfsizlik agentliklari tomonidan bartaraf etiladi.

Yevropa davlatlarida pirotexnika buyumlari faqat ruxsat etilgan davrlarda, masalan, Yangi yil bayramlarida yoki boshqa ma'lum sanalarda ishlatilishi mumkin. Bu jarayonda mahalliy va davlat organlari o'rtasida hamkorlik qilish orqali noqonuniy savdo va ishlatish holatlari kuzatiladi. Yevropadagi xavfsizlik choralaridan biri pirotexnikalarni sotishda faqat litsenziyalangan dilerlar va savdo nuqtalarini ishlatishdir.

Xitoy: Pirotexnikaga qarshi kurashish va qattiq qonunlar

Xitoyda pirotexnika ishlab chiqarish, sotish va foydalanish sohasida qattiq nazorat amalga oshiriladi. Pirotexnika mahsulotlarini ishlab chiqaruvchilar va sotuvchilar uchun maxsus ruxsatnomalar talab qilinadi. Biroq, Xitoyda noqonuniy pirotexnika mahsulotlarining mavjudligi jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Bunday holatlar bilan kurashish uchun Xitoy hukumati doimiy ravishda maxsus inspeksiya va tekshiruvlarni olib boradi.

Noqonuniy pirotexnikalarni ishlab chiqarish va sotish bilan bog'liq jinoyatlar uchun qattiq jazo choralari joriy etilgan. Bunda noqonuniy pirotexnika mahsulotlarini sotganlarga nisbatan og'ir jazo – jarimadan tortib, uzoq muddatli qamoq jazosigacha bo'lgan choralar qo'llaniladi.

Rossiya: Pirotexnikalarga qarshi kurashish va xavfsizlik choralari

Rossiyada pirotexnikalarni ishlab chiqarish va foydalanish tizimi muvofiqlashtirilgan bo'lib, uning xavfsizligi uchun maxsus standartlar va qonunlar ishlab chiqilgan. Rossiya Federatsiyasi pirotexnika mahsulotlarini sotish va foydalanishning maxsus hududlarini belgilaydi va bu sohada qat'iy nazorat o'rnatadi. Shuningdek, pirotexnika mahsulotlarini noqonuniy sotish yoki foydalanish jinoiy javobgarlikka tortiladi.

Rossiyada pirotexnika mahsulotlari, odatda, yilning faqat maxsus bayram kunlarida sotish va ishlatishga ruxsat etiladi. Pirotexnikalarni noqonuniy tarzda

ishlab chiqarish, sotish yoki foydalanish jiddiy huquqiy oqibatlarga olib keladi, shu jumladan, katta jarimalar va qamoq jazolari mavjud.

Xulosa

Xorijiy mamlakatlarning pirotexnika buyumlarining qonunga xilof muomalasiga qarshi kurashishdagi tajribasi ko'rsatadiki, samarali nazorat tizimi, qat'iy qonunlar va huquqni muhofaza qilish organlarining o'zaro hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Pirotexnika mahsulotlarining noqonuniy savdosi va ishlatilishi bilan kurashish, xavfsizlikni ta'minlash va huquqiy ta'sirchanlikni oshirishda tajriba almashish, shuningdek, pirotexnikani noqonuniy aylanma va foydalanishning oldini olishda samarali choralarni ishlab chiqish zarur. Bu jarayonda qonunlar va me'yorlarning qat'iyligi, jamoat xavfsizligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdinabievich, Begmatov Jasur. "PIROTEXNIKA VOSITALARI SAVDOSINI OLDI OLINIB QOLINDI." *Лучшие интеллектуальные исследования* 10.6 (2023): 81-83.
2. Esanov D. PIROTEXNIKA VOSITALARNINI JAMOAT XAVSIZLIGIGA TA'SIRI TO 'G 'RISIDA AYRIM MULOHAZALAR //Models and methods in modern science. - 2024. - T. 3. - №. 8. - C. 143-146.
3. Ahmadaliyev R. ICHKI ISHLAR ORGANLARI FAOLIYAT KO'RSATKICHLARINI TAHLIL QILISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA O'ZIGA XOS JIHATLARI //Молодые ученые. - 2023. - T. 1. - №. 21. - C. 90-96.
4. uli Utebaev, Salamat Maqsetbay, and Ayjamal Mangitbay qizi Toqsanbaeva. "BOJXONA CHEGARALARI ORQALI OLIB O'TILISHI TAQIQLANGAN YOKI CHEKLANGAN KONTRABANDA JINOYATI PREDMETLARI USTIDAN NAZORAT QILISH SOHASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI." *RESEARCH AND EDUCATION* 2.9 (2023): 47-53.